

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Artabani Oratio Dissvasoria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

OECONOMIA ORATIONIS.

Reges Per-
sian m
ισκία.

Maria ubi
dicitur No-
stra Domi-
na.

I. Orditur à laude Regis, ubi nota Persarum Reges dici dicitur, quod nomen glificenti Paulatim assentatione Romani Imperatores assumpserunt. Augustus quidem recusavit, Sueron. 13. Domitianus admisit, cap. 13. Et Mart. lib. 5. e. pigr. 3. Quin Augusta iam vulgo Domina, nominabantur, ut apud Oppianum libro primo de venatione. ο, μεγαλη μεγαλη γυναικα Δόμνα & ἰβηρα. Et hoc ad distinctionem Matrum familiaris, qua διακονοιται, & κυρια appellantur, teste Epitapho. Αἱ γυναικες εὐδους ἀπὸ τῆς ὀνομαζόμενης καὶ ἑταῶν ἀπὸ τῆς ἀνδρῶν κυρια καλοῦνται. quos exemplo Gregorius Turonensis lib. 9. cap. 20. Brunehildam Domnam vocat. Surius in vita S. Gerardi ad 2. Septembris referit ab eodem viro sancto primum in gente Hungarica institutum, ut non pronuntiaretur nomen ipsius matris Dei, sed Domina appellaretur.

II. Primum argumentatur à maiore ad minus, non decere eos, qui Sacis, Assyrios, Aethiops ad-

muerint Gracos timere. Sacis autem illi sunt, qui à Persis in vini factore, quo illethi fuerant trucidati, calamitatis, & ignominia sua monumentum apud Persus Sacarum festum reliquerunt, de quo dicorū Symbolus ex Dione Prusao oratione 4. de regno.

III. Ex superiore sequitur tenuitas Gracorum, & temeritas, cum i. copia consilij in bellis gerendis, qua ipse suis experimentis comprobatur, malitiose tamen hostes us, quibus libitum est. pingent colovitus, & eos Regi exhibens, tanquam in speculis, qua Graci εἰς ἑσπερα, & παρὰ χροα nominant.

IV. Persarum potentia ex adverso comparatur, & bellum sententioso dicto concluditur à το σέπης πάντο, cui simil. est dictum vetu Epicarmi τῆς πόνου πάλωσι πάντα βροτοῖς ἀγαθὸς θεοί.

Saca & eorum factū.

ARTABANI ORATIO DISSVASORIA.

Inuentio est ab argumentis remotis, à recentibus videlicet exemplis infeliciam expeditionum.

Dispositio prudens, & artificiosa, à necessarijs excurrit in locos communes, graues, & sententiosos, dissuadet, docet, inuehitur.

Elocutio neruosa, grandis, excelsis sententijs exaggerata.

Ω βασιλεὺς μὴ λεχθεὶς ἔων μὴ γνωμέων ἀνέλεον ἀνήληστο σὸκ ἐστὶ τὴν ἀμεινω ἀπρόσδοκον ἐλέου ἀλλά δὲ τῆς ἐρημίας χηρῶν λεχθεῖσέων δὲ ἔστι ὡσπερ τῆ χρυσὸν τῆ ἀνήρατον αὐτὸν μὴ ἐπ' ἐαυτὸν ἀδίαγνώσκου ἐπιάν τῆ παρὰ Σίφωλῶν ἀλλοχρυσῶ, διαγνώσκου τῆ ἀμεινω. ἐγὼ δὲ καὶ παρὶ τῶ σῶ ἀ' εἰσέτω τῆ ἐμῶ Δαρείου ἢ γόρευον μὴ στρατεύου ἐπὶ Σκύθας, ἀνδρας οὐδαμοι γῆς ἀσυνέμοντας. ὁ δὲ ἐλπίων Σκύθας τὸς νομάδας καὶ τὰς ῥέονδας, ἐμοί τε σὸκ ἐπιείθετε, στρατεύουσθε μὴ τῆς πόνου τε καὶ ἀ-

REx, nisi diuersae inter se sententiae dicantur, non potest quis eligere meliorem, sed necesse habeat ea, quae dicta est, ut ar qui plures dictae sunt, licet tanquam aurum purum deligere: quod per se discerni cum nequeat, comparatum cum altero discerni potest. Ego patri tuo Dario, eidemq; fratri meo suadebam, ne sumeret aduersus Scythas expeditionem, viros nulla vnquam oppida incoletes: sed ille sperans Scythas Nomades se subacturum, mihi non est assensus: itaque sumpta expeditione, multis, & egregijs viris de exercitu amissis abiecit. Tu vero, Rex, bellum inferere destinas viris, multo, quam Scythae sunt, praestantioribus, quique & mari, & ter-

Sententijs
electus.
Scytha Nomades.
Graci for-
tes.

Ναπα ra

γαθούς τ' στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπὸ ἡλθε . σὺ δὲ
 βασιλεὺς , μέλλεις ἐπ' ἀνδρας στρατεύεσθαι
 πολλὸν ἀμείνωνας ἢ Σκύθας , οἱ κατὰ θάλασσαν
 τε ἀριστοὶ καὶ κατὰ γῆν λέγονται εἶναι τὸ ἴ
 αὐτοῖσι ἐνεσι δεινόν, ἐμὲ θεὸς δικάζον ἐστὶ φράζην
 Ζεῦς ἄς φησὶ τ' Ἐλλήσποντον ἔλξαν στρατὸν διὰ τ'
 Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα, καὶ δὴ σιωπῆσαι ἢ καὶ
 κατὰ γῆν, ἢ κατὰ θάλασσαν ἐστρωθῆναι, ἢ
 καὶ κατὰ ἀμφοτέρω . οἱ γὰρ ἄνδρες, λέγονται
 εἶναι ἀλκιμοὶ πάρεσι τ' καὶ θαυμάσια, εἰ
 στρατῶν γε . τοσαύτῳ σὺν Δαίτι καὶ Ἀρτα
 φέρνῃ ἐλθόντων ἐς τὴν Ἀθηναίαν χώραν, μύθοι
 Ἀθῶναιοὶ διέφθεραν, οὐκ ἂν ἀμφοτέρωσι ἐχέ
 ρητε . ἀλλ' ἠντήσιν ἡσυχίᾳ, καὶ νηκῆ
 σαντες ναυμαχίᾳ, πλείωσι ἐς τ' Ἐλλήσποντον,
 καὶ ἔπειτα λύσασσι τὴν γέφυραν, τῷ δὲ βα
 σιλεὺς, γίγεται δεινόν, ἐγὼ δὲ οὐδεμίᾳ θείῃ οἱ
 κήχαι τὸς συμβάλλομαι ταῦτα . ἀλλ' εἶδόν
 κοτε ἡμῖς ὀλίγα ἐθέσσε κατὰ λαεῖν πάθος,
 ὅτε πατὴρ σὺς Ζεῦς Βόσπορον τ' Ὀρηκίον,
 γεφυρώσας δὲ ποταμὸν Ἰστρον, διέβη ἐπὶ Σκύ
 θας, τότε πανταῖοι ἐγένοντο Σκύθαι, δειρῆμοι
 Ἰωνῶν λύσασσι τὸν πόρον τοῖσι ἐπέτετο Ζεῦσι . ἢ
 φυλακὴ τ' γεφυρῶν τῷ Ἰστρον, καὶ τότε γε Ἰσι
 αὐτὸ ὁ Μιλήτις τυραννῶν εἰ ἐπέσπετο τ' ἄλ
 λων τυραννῶν τῇ γνώμῃ μηδὲν ἠνώθη, διέρχασ
 σο ἂν τὰ Πελοπόννησον, καὶ τοὶ καὶ λό
 γοι ἀκῆσαι δεινόν, ἐπ' ἀνδρὶ γε σὺ πάντα
 τὰ βασιλεῖ τ' πρῆματα γενέσθαι, σὺ ἂν μὴ
 βελεύσῃς κίνδυνον μηδὲν ποιῆτον ἀπαικέ
 σθαι, μηδὲ μίση ἀνάγκη ἐστῆς, ἀλλ' ἐμοὶ πέ
 δεο, νὸν γὰρ τ' σύλλογον τ' ἴδιόν σου, αὐτῆς
 τε, ὅταν τοὶ δοκῆ, προσεφέα μῦθον ἐπὶ σε
 κούτῃ, προαγόρευε τὰ τοὶ δίκαι εἶναι ἀριστῶ
 τὸ γὰρ εὐβουλεύεσθαι, κέρδιον μείζον εὐρίσ
 κωλέον, εἰ γὰρ καὶ σκατωθῆναι τοὶ θέλει, βε
 βλεύεται, ἢ οὐδὲν ἥσασσεν εὐ, ἐστῶται δὲ ὑπὸ τ'
 τύχης τὸ βέβουμα . ὁ δὲ βεβουσάμενος ἀ
 σχρῶς, εἰ σὶ ἡ τύχη ἐπίσπασται, εὐρημα εὐρηκε,
 ἥσασσεν ζεῦδεν οἱ καὶ ὡς βεβουλεύεται . ὅς ἄς ὡς
 τὰ ὑπερέχοντα Ζεῦσι κεραυνοὶ ὁ θεός, οὐδὲ ἐξ
 φησὶ τ' ἀεὶ τὰς φωνὰς, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδὲ μιν κνίσει, ὁ
 γὰρ ἴσῃ ὡς οἰκῆματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα,
 καὶ τὸ καὶ τὰ ἐπισημῆσι βέβουμα : φίλῃ γὰρ δὲ

ra optimi esse dicuntur, quibus in rebus quid
 durum sit, hoc me tibi iustum est promere,
 iuncto pontibus Hellesponto ais te copias
 per Europam in Graciam deducturum: At
 qui eos convenit aut in terra, aut in mari, aut
 utrobique abs te superari, siquidem feruntur
 viri esse fortes. Caius rei licet hinc argu
 mentum capi: si tot copias ductu Dardidis,
 & Artaphernis Atticam regionem ingressas
 loci Athenienses proffigauerunt, ergo non ut
 traque in parte successit. Quod si idem con
 fectis nauibus pugna nauali victores ad
 Hellespontum nauigent, ac deinde Pontem
 soluant, hoc durum fuerit Rex. Neque verò
 hoc ex mea vnus priuata prudentia conie
 cto, sed eo casu, quo aliquando parum ab
 fuit, quin opprimeremur, quum pater tuus
 iuncto Bosphoro Thracio, ac flumine Istro
 pontibus commisso, traiecit ad Scythas: cum
 traiectum Scythæ omnino institere precari
 Iones, quibus custodia pontium delegata erat,
 vt interscinderent. Quo tempore si Histicus
 Mileti tyxannus aliorū sententia acceffisset,
 ac non contradixisset, actum erat de rebus
 Persarum. Atqui res est dicta quoque horri
 bilis, omnem regis statum in vno vno posi
 tum fuisse. Quare noli tu vllum tale adire
 discrimen, nulla subsistente necessitate, sed
 mihi potius obtempera: hunc cœtum in præ
 sens missum facito, iterumque dum tibi vide
 bitur, te apud te ipsum considerata, edicito,
 quod optimum esse arbitaberis. Bene enim
 consultare comperio maximum esse lucrum.
 Nam etiam si quid è contrario euenturum
 est, nihilo tamen minus bene consultum est,
 superauitque fortuna consilium: at qui turpi
 ter consultauit, si ei fortuna obsecundauit,
 ille est quidem voti compos, nihilo tamen
 minus malè consilium cœpit. Vides vt præ
 grandia animalia fulmine Deus ferit, nec si
 nit insolenter effert, parua verò nihil lædit:
 vides vt magna semper ædificia, magnasque
 arbores huiusmodi fulminum tela præcuti
 unt: Gaudet enim Deus eminentissima que
 que deprimere. Vnde, & ingens exercitus
 ab exiguo proffigatur, quoties ijs Deus, qui
 bus inuidet, aut metum incurrit, aut tonitru
 um. Propterea quidam secus, ac dignitas sua
 postulabat in calamitatem inciderunt, quia
 Deus neminem alium, quam seipsum sinit
 magnificè de se sentire, omnis res prosperan
 do parit errores, vnde magna detrimenta fieri
 adfolent: in cunctando autem bona insunt, si

Confilij
 boniorum
 Dei mibi
 fieri
 Superbis
 frangit
 Deum

θεός τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολῶν οὐτα δὴ
 καὶ κρατὸς πολλὸς ὑπὸ δλίγῃ διαφείεται
 κατὰ τοῖον ἢ, ἐάν σοι ὁ θεὸς φρονήσας, φέ-
 ρει ἐμβαλῆ, ἢ βροντῆρ, δι' ὧν ἐσφάληται ἄ-
 ναξίας ἐαυτῶν, τὸ γὰρ εἶ φρονεῖν ἄλλων μέ-
 γα ὁ θεὸς ἢ ἐαυτῶν. ἐπειχθῆναι μὲν ἰὺν πᾶν
 πρῆγμα, πικτὴ σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι
 μεγάλαι φιλῆσαι γινώσκαι. οὐ γὰρ τῶ βῆσι χεῖρ
 ἐνεσι ἀγαθὰ, εἰ μὴ παρὰ τὴν δόξαντα εἶ-
 ναι, ἀλλ' ἀνάχρονον εἶροί τε ἄρ. οἱ μὲρ δὴ
 ταῦτα, ὅ βασιλεὺς, συμβαλεῖται. οὐ γὰρ, ὅ πᾶ
 Γοβρύεω Μαρδόνει, παύται λέγων λόγους μα-
 τὰς περὶ Ἑλλήνων, οὐκ ἔόντων ἀξίων φλαύ-
 ρως ἀκείνῃ. Ἑλλήνας γὰρ διαβάλλει, ἐπαί-
 ρεις αὐτ' βασιλῆα στρατεύουσα. αὐτῶ ἢ τῶ
 τῶ εἶνεκα δόξαι εἰς μοι πᾶσαν προθυμίαν ἐκτεί-
 νειμ. μὴ νῦν οὕτω γένηται. διαβολὴ γὰρ ἐστὶ
 δεινότατο, οὐ γὰρ δὴ οὐ μὲν εἶτι ἀδικούντες, εἰς
 ἢ ὁ ἀδικεῖ οὐδ' ὅ. ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων ἀδι-
 κῆσι, οὐ παρὸντων κατηγορεῖται. ὁ δὲ ἀδικεῖ,
 ἀναπειθόμενος πρὶν ἢ ἀδικεῖν, ἐκμάθη ὁ δὲ
 δὴ ἀπειθῶν ἢ λόγους τῶ οὐ αὐτοῖσι ἀδικεῖται,
 διαβληθεὶς δὲ ὑπὸ τῶ ἑτέρου ἢ νομιθεὶς πρὸς
 τῶ ἑτέρου κακὸς εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δέει γε πάντας
 ἐπὶ τοὺς ἀνδρας τῶν στρατεύουσα. φέρε, βα-
 σιλεὺς ἢ αὐτὸς οὐ γὰρ εἰσι τοῖσι Περσέων μὲν-
 τῶ, ἢ μὲν ἢ ἀμφοτέρων παραβαλλομένων
 τῶ τέκνα, στρατηλάτῃ αὐτὸς οὐ, ἐπιλεξάμε-
 νῶ τε ἀνδρας τοὺς εἰέλεις, ἢ λαβῶν στρατῆρ
 ἢ κόσμῃν τινὰ βέλεαι. καὶ ἢν ἢ τῶ σὺ λέγεις,
 ἀναβαλῆ βασιλεὶ τὰ πρῆγματα, κτείνουσα οἱ ἐμοὶ παῖδες, πρὸς ἢ αὐτοῖσι ἢ ἐγὼ εἰ ἢ τῶ
 προλέγω, οἱ ἢ ταῦτα πασχόντων, σὺν ἢ σοὶ ἢ σὺ, ἢν ἀπονεστήσῃς. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύ-
 νειν οὐκ εἰδέσκεις, σὺ ἢ πάντως στρατεύμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν ἐλπίδα, ἀκέρσεσθαι τινὰ φημί ἢ
 αὐτῶ τῶν ὑπολειπομένων. Μαρδόνιον μέγα τι κακὸν ἔξερξατ' ἀμύμων Πέρσας, ὑπὸ κλυτῶν
 τε ἢ ὄρνιθων διαφασείμενον, ἢ οὐ γὰρ τῶ Ἀθλιῶν, ἢ σέ γε οὐ τῶ Λακεδαιμονίῃ εἰ μὴ καὶ
 ἄρα καὶ πρότερον κατ' ὁδὸν, γινόντα ἐπ' οἴκῃ ἀνδρας ἀναγινώσκεις στρατεύουσα βασιλῆα.

non talia , quae statim videantur esse bona,
 certe, quae suo tempore bona, quis esse com-
 periat. Et hoc quidem tibi Rex, suadeo. Tu
 vero Gobriae filii, ὁ Μαρδονί, desine loqui
 stulta de Graecis, haud dignis, qui male audi-
 ant. Nam Graecis detrahendo, ipsum Regem
 vis excitare ad bellum illis inferendum, ad
 quod tu omni auiditate contendis: quod ab-
 sit ut fiat. Detractio namque importunissima
 res est, in qua duo sunt, qui iniuriam faciunt:
 unus, cui iniuria fit. Quid enim detrahit, in-
 iustus est, quod non praesentem accusat: item,
 qui huic credit, iniurius est, quod prius cre-
 dit, quam rem competentem habeat: & illi cui
 absenti detrahitur, ob id fit iniuria, quod ab
 altero insinulatur ut malus. ab altero talis
 putatur. Quod si omnino bellum his viris in-
 ferre oportet, agendum, Rex ipse permaneat
 apud Persas domi, nostram amborum libertatem
 deponatur: tu in expeditionem ito, delectis,
 quos velis viris, ac quantiscunq; velis co-
 prijs: & si ex sententia tua res succedent Regi,
 interimantur liberi mei, & insuper ego: si
 succedant, ut ego dico, interimantur tui, &
 insuper tu, si redieris. Quod si hanc subire
 conditionem recusas, capique in Graeciam
 profus deducere, affirmo fore ut aliqui eo-
 rum, qui hic relinquentur, audiant Μαρδονί-
 um post allatam Persis magnam aliquam ca-
 lamitatem, a canibus, volucrisque discerpi,
 aut in Atheniensium solo, aut in Lacedae-
 moniorum: nisi forte antea inter viam,
 tunc agnatum, aduersus quales
 viros suades Regi, ut
 moueat bel-
 lum.

OECONOMIA ORATIONIS.

1. Infirmatio grauius, quia dicit sententias sen-
 tentijs, ut autem auto conferendas. Quae aiset
 prior, sapientis iudicium, ut Lydim Isrph dif-
 coi ost.

Nova 2. I. Ar.

- I. Argumentum à recenti exemplo Scythica expeditionis Persis infelicit.
- II. A minori ad maius Scythia, cum Græcis comparantur.
- III. A peritia Græcorum non rumora communi sed clade Persica adhuc recenti comprobata.
- IV. Ab affertis & ingenti periculo, quod in transactione imminet, & ipsum recenti exemplo Scythica expeditionis confirmatur.
- V. Conclusio, & adhortatio gravis ad mature consulendum, ubi praeclarum est, quod dicit. Bonum consilium, etiam si minus fortuna responderit, semper est apud sapientes laudabile. Temerarium, nec ipsa quidem felicitas excusat. Hanc sententiam excepit Flavianus locus communis, de Dei potestate, & illustrium fortunarum casibus graviter per textus, qui multos habuit imitatores.
- Graviore casu decidunt tures, feruntque summos fulmina montes, quod pulcherrime dixit Sinesius in libro de regno ad Arcadium.

Consilium
temerarium
etiam felix
malum est.

Imperatorem Τὸν Ἰλαμπερὸν τῶς τύχης τῆ-
τὸν ἐστὶ καὶ κινδύνους ἐπιφάνη γενέσθαι, καὶ δα-
τέρα μερῶν τῆ δαίμων. Subiungit Deum
excelsa deprimere, superbos odisse, & omne sub
regno graviore regnum esse, quod habet Seneca
in Thyeste, qua sententia se dicta, gravem, & ma-
iestatis plenam faciunt orationem.

VI. Mar donium gravissime perstringit non va-
nus augur calamitatis, ubi & sententiosus est
quod dicit.
Calumniapessima in qua calumniantis &
calumniam audiens commune visum est. Calumnia
verbi
militum.

Similiter Nicetas in Manuele. Ὡς ὄρα οὐδέ ἐν-
τι διαβόλου γλώττης χεῖρῶν αὐτοῦ τοῦ ἀν-
δρώποις ἕτερον Philo γυναικῶν καὶ ἀπαίδευ-
τον vocat.

VII. Postremo non verbis, sed re, Thrasonem cō-
futat, quod potentissimum argumenti genus.

Is optime suadere videtur, qui adijcit con-
silio periculum suum.

ORATIO SANDANIDIS DISSVADENTIS CROESO
bellum aduersus Cappadoces.

Character orationis miti candore, & simplicitate inornatus.

Ex Herod.
lib. 1.

Βασιλεὺς ἐπ' ἀνδρα, τοῖς τῶς στρα-
τεύεσθαι παρακινεῖται. οἱ σκυπ-
τας ἀναξυρῶν, σκυπίνου ἢ τῆρ
ἀλλήλοισι ποιεῖται. σιπείνται ἢ οὐκ ὄσα
ἐθέλονται, ἀλλ' ὅσα ἔχουσι, χάριον ἔχοντες ἱε-
χείλου, πρὸς ἢ οὐκ αἰὶνῶ διαχέονται, ἀλλὰ ὁ-
δρῶστέστι. οὐσὶ δὲ ἔχουσι ἱερίων. οὐκ
ἀλλο ἀγαθὸν οὐδὲν τὸ ἄδῃ, εἰ νικήσεις, π.
σφέας ἀπαμύσειαι, τοῖσι ὅτι μὴδὲν τὸ τοῦ εἶ,
ἢ νικήσεις, μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλέσεις
γευσάμενοι κατὰ τῆς ἡμετέρας ἀγαθῶν, πε-
ρίεσονται, οὐδὲ ἀπώσονται ἐξ ἡμῶν, ὡς νύδε-
οἶσι ἔχω χάριον, εἰ οὐκ ἐπὶ νόον ποιήσονται. Πέ-
ραστρατεύεσθαι ἐπὶ Λυδούς.

Scin tu vero rex aduersus quale hominum Cappadocum
genus expeditionem pares? Quibus suae qualis
bracca, coriacea, caetera quoque vestimen-
ta, coriacea sunt: qui non quibus volunt cibis, Bracca
sed quos sua aspera illa regio suppeditat, vel-
cuntur: qui vino minimè utuntur, sed aquae
sunt potiores: qui ne ficus quidem habent,
quas essent, quibus denique nihil rerum bo-
narium est. Hos si quidem superaueris, quid
eis eripies, quum nihil possideant? sin ab ijs
superatus fueris, quorū bonorum iacturam
clades ea tibi allatura sit, tecum reputato.
Quum enim semel bona nostra gustauerunt,
ita illis adhaerescunt, ut auelli nulla ratione
possint. Ad me quidem certè quòd attinet,
Diis habeo gratiam, quòd Persarum animis
nullum suscipiendi expeditionem aduersus
Lydos desiderium iniicit.

ORATIO